

גליון תתעב + עדש"ק פרשת שמיני

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גחון – שחי', הגחת דוח, או מעיים?

הצלה מ"קבלת טומאה"

דין שעיר ד"ח דשמיני למילואים

התבוננות בהשגחה פרטית

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 6084000
03-738-3734
Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office
1469 President St. #BSMT
Brooklyn, NY 11213
United States
(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי', הרב צבי הירש זלמנוב,
הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב,
הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת שמיני, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תתעב), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן אמירתם, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, במדור 'חידושי סוגיות', שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתמכרו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי בינן.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתות הדברים.

◇ ◇ ◇

ויה"ר שנוכח לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוכח לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

תוכן ענינים

ב. מקרא אני דודש.....

"גחון" – שחי', הנחת רוח, או מעיים?

מדוע מפרש רש"י תיבת גחון כאן ולא בפ' בראשית שנאמר שם "על גחונך"? / מדוע נאמר בכתוב "הולך על גחון" ולא "הולך על מעיו"? / ביאור דברי רש"י על הכתוב "כל הולך על גחון"

(ע"פ לקטי שיחות חב"ז עמ' 117 ואילך)

ה. פנינים... עיונים וביאורים קצרים.....

מה בין הקרבת הדרם להמצאתו? (ע"פ לקטי שיחות חב"ב עמ' 54 ואילך)

שלא לערכב את השמחה (ע"פ לקטי שיחות חב"ז עמ' 102 ואילך)

י. יינה של תורה.....

הצלה מ"קבלת טומאה"

מדוע רק על יהודי שורה רוח הטומאה קודם נטילת ידיים שחרית? / מאיזה "מאכל אדם" מתאווה הטומאה לינוק חיות? / מה פועלת ה"לחלוחית" בקיום המצוות? / ומהי העצה להינצל מ"קבלת טומאה"?

(ע"פ לקטי שיחות חב"ז עמ' 74 ואילך)

פנינים... דרוש ואגדה.....

בין כפרת העגל לכפרת הפר (ע"פ לקטי שיחות חב"ב עמ' 91 ואילך)

העברת המת מלפני הכלה – ע"י הלויים דוקא (ע"פ לקטי שיחות חב"ז עמ' 107 ואילך)

יא. חידושי סוגיות.....

ברין שעיר ר"ח דשמיני למילואים

יקשה אתירוצא דרבא בזבחים בביאור טענת אהרן – אמאי נזקק לק"ו ממעשר / יוכיח מסוגיית פסול חטאת שנכנס דמה לפניו – דקדשי שעה חמורים מקדשי דורות, ועפ"י יבאר דברי הש"ס בענינו והחילוק מלשון רש"י על הכתובים

(ע"פ לקטי שיחות חב"ז עמ' 66 ואילך)

יד. תורת חיים.....

התבוננות בהשגחה פרטית

דרכי החסידות.....

הזכות בסיוע להדפסת הספרים

מקראות גדול

ביאורים בפשוטו של מקרא

"גחון" – שחיי', הגחת רוח, או מעיים?

מדוע מפרש רש"י תיבת גחון כאן ולא כפ' בראשית שנאמר שם "על גחונך"? / מדוע נאמר בכתוב "הולך על גחון" ולא "הולך על מעיו"? / ביאור דברי רש"י על הכתוב "כל הולך על גחון"

בסיום פרשתנו מדבר הכתוב אודות "השרץ השורץ על הארץ" שאסור לאכלו, ומפרט (יא, מב): "כל הולך על גחון, וכל הולך על ארבע, עד כל מרבה רגליים, לכל השרץ השורץ על הארץ, לא תאכלום כי שקץ הם".

ומפרש רש"י: "הולך על גחון – זה נחש. ולשון גחון, שחיי'; שהולך שח ונופל על מעיו".

וכוונת רש"י בפשוטו, שענין זה ד"הולך על גחון" מצינו (בבעלי חיים) רק פעם אחת בתורה – בפרשת בראשית (ג, יד), שם נאמר להנחש: "על גחונך תלך"; ומזה מובן שגם כאן הכוונה היא לאותו בעל חיים – הנחש, שהוא ה"הולך על גחון".

אמנם צריך ביאור בזה שהוצרך רש"י לפרש כאן את תיבת "גחון" ("ולשון גחון שחיי', שהולך שח ונופל על מעיו"):

בפרשת בראשית, שם נאמר לראשונה לשון זו ד"על גחונך תלך", לא פירש רש"י את תיבת "גחון" – ומה נשתנה כאן שהוצרך לפרשה?

ב. והנה, לפי תרגום אונקלוס פירוש "גחון" הוא מעיים, שכן תרגם בפרשת בראשית – "על מעך תזל", וכן כאן – "דמה"ך על מעוהי". וכעין זה פירש הראב"ע (כפ' בראשית) ש"גחון" היינו "חזה".

ומעתה יש לומר, שכן למד רש"י בפרשת בראשית, ולכן לא הוצרך לפרש שם תיבת "גחון" כיון שסמך רש"י שיבין התלמיד לבד תיבת "גחון" (כשם שמכיר התלמיד תיבת "מעיים").

אלא שבאמת אין הכרח ללמוד כן, כי בפירוש הראב"ע (שם) מביא פירוש נוסף לתיבת "גחון" – ש"נקרא כן בעבור הרוח שיגיה ממנו".

ובאמת כן פירש רש"י עצמו בפרשת בראשית, לגבי "הנהר השני גיחון" (ב, יג) – "שהי' הולך והומה, והמייתו גדולה מאוד, כמו 'כי יגח', שמנגח והולך והומה";

ומעתה יתכן שזהו שלא הוצרך רש"י לפרש תיבת "גיחון" הנאמרת בנחש – מכיון שסמך על מה שפירש קודם לכן לענין "גיחון" (וכפירוש הראב"ע, שהשווה בין "גיחון" ל"גיחון"), שהרי על הפסוק "על גיחוןך תלך" פירש רש"י – "רגליים היו לו ונקצצו". ומובן, שכיון שנקצצו רגלי הנחש, הרי הוא הולך על הארץ, ולכן נקראת הליכתו "על גיחוןך", על שם "שהי' הולך והומה".

אמנם כל זה הוא בשיטת רש"י בפרשת בראשית, ששם לא כתב רש"י דעתו בפירוש ולכאורה אפשר לומר שסובר כאחד משני אופנים אלו [או ש"גיחון" פירושו "מעיים", והפירוש "הולך על גיחון" הוא שהנחש הולך על מעיו – או ש"גיחון" הוא במשמעות של רוח והמיית קול, והפירוש "הולך על גיחון" הוא שהנחש מוציא רוח בהילוכו];

אך בפירושו כאן לומר רש"י באופן שלישי – ש"גיחון" הוא מלשון שחי', והכוונה היא לזה שהנחש הולך כפוף.

ויש להתבונן בזה שהוצרך רש"י לפירוש מחודש זה, ולמה לא קיבל את פירושו הפשוט של אונקלוס – ש"גיחון" הוא "מעיים", וכפי שמסיים כאן רש"י גופא שהנחש "נופל על מעיו".

ג. ונראה לומר בפשיטות, שרש"י מיאן בפירושו של אונקלוס משום שאין דומה לו במקרא, ולא מצינו בשום מקום אחר ש"גיחון" פירושו "מעיים".

ולכן העדיף רש"י לפרש ש"גיחון" הוא מלשון "שחי'" – שמצינו לפירוש זה חבר במקרא, בספר מיכה (ה, י): "חולי וגחיי", ומפרש רש"י שם "כרעי ושחי", ומביא לזה דוגמא מלשון התנאים (תוספתא מ"ק פ"א ה"ד) "כותל הגזחה לרשות הרבים" – שהכותל אינו עומד ישר אלא כפוף [וכן מצינו גם בלשון האמוראים (ב"מ נט, א) "גחין ותלחוש", במשמעות של כפיפה ושחי'].

ומה שלא רצה רש"י לפרש כאן שמשמעות "גיחון" היא "בעבור הרוח שיגח ממנו", שלפירוש זה כן מצינו חבר במקרא, בתיבת "גיחון" (וכפירוש הראב"ע. וכנ"ל ס"ב) –

יש לבאר, שהוא בגלל דיוק לשון הכתוב "כף הולך על גיחון":

בהמשך הפסוק מפרש רש"י, ש"הולך על גיחון" הוא הנחש, ואילו תיבת "כף" באה לרבות שרצים הדומים לנחש באופן הליכתם – "כל הולך, להביא השששוֹלֵין".

אמנם אם נלמד שהנחש נקרא "הולך על גיחון" על שם זה שהוא הולך ומגח רוח – הרי אין שרצים הדומים לו בתכונה זו ככף, שכן לא מצינו שרצים אחרים ההולכים ומגיחים רוח, ואם כן הריבוי "כל" לא יעלה יפה.

ד. והנה, לפי דברי רש"י אלו שתיבת "כל" באה לרבות שרצים הדומים לנחש – יומתק ויתבאר עוד זה שלא רצה רש"י לפרש ש"גיחון" הוא "מעיים" (נוסף על הנ"ל ס"ג):

מהריבוי "כל" מובן שקיים ה"הולך על גחון" שהוא העיקר, וישנו הריבוי הנוסף – "כל הולך על גחון" – שממנו למדים להוסיף שרצים שאינם העיקר עצמו אלא רק דומים להעיקר. ולכן לא מסתבר לפרש שהכוונה ב"הולך על גחון" היא לכך שהנחש הולך על מעיו, כי אז הי' עולה שהנחש אינו "עיקר" ביחס לשרצים הדומים ("השלשולין"), שכן גם השרצים האחרים מסוג זה הולכים על מעיהם בדיוק כמו הנחש, ואין טעם "לייחס" את הנחש במיוחד! ומזה שהכתוב נקט בשם "הולך על גחון" שמתייחס ביחוד אל הנחש דוקא, הוכיח רש"י שתכונת "הולך על גחון" מצוי רק בנחש בלבד. וזהו שפירש ש"גחון" הוא מלשון "שחיי", והכוונה לזה שהנחש "הולך שח":

בתחילת הליכתו אין חלק גופו העליון של הנחש נוגע בקרקע, אלא הוא רק "הולך שח" – כפוף ומושפל; ובוזה שונה הנחש מה"שלשולין" שהם מלכתחילה זוחלים ו"מחוברים" לגמרי להקרקע ואין בהם הגבהה וכפיפות כלל.

אמנם כיון שבסופו של דבר, בהמשך ההליכה, הנחש "נופל על מעיו" וזוחל על הקרקע ממש, אפשר שפיר ללמוד מהריבוי "כל הולך על גחון" את ה"שלשולין" הדומים להנחש בהליכתם, אם כי עדיין נשאר חילוק שהעיקר המפורש הוא הנחש (שדוקא בו מתאים הלשון "גחון" מלשון שחיי וכפיפה) ואילו ה"שלשולין" נלמדים בדרך ריבוי ויתור בלבד.

ה. ועדיין יש לדקדק בלשון המקרא, שייחד הנחש בהיותו "הולך על גחון":

הרי סוף סוף גם הנחש הולך "על מעיו" כמו ה"שלשולין", ואין זאת אלא שבתחילת הליכתו הוא "הולך שח" –

ואם כן, הי' הכתוב צריך לומר "כל הולך על מעיו", והיו נכללים בזה באופן ישר כל השרצים מסוג זה, כולל הנחש; ומדוע איפוא ראה הכתוב (אליבא דרש"י) להוציא הנחש מן הכלל ולהדגיש (בתיבת "גחון") את השינוי שבינו לבין שאר השרצים שמסוגו, זה שבתחילת הליכתו הוא הולך בכפיפה?

ויש לבאר בדרך הפנימיות, על פי דברי הזהר (ח"א לה, ב) שהנחש רומז ל"יצר הרע" – ולפי זה, למדנו כאן את דרך פעולתו של היצר הרע שמוריד מדחי אל דחי, וכדברי חז"ל (שבת קה, ב) "כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך וכך":

בתחילת דרכו אין היצר הרע מביא את האדם להיות "זוחל" על הקרקע ממש, ורק שמבקש ממנו להיות "הולך שח" – שראשו יהי כפוף ומושפל כלפי מטה, שלא יקיים בעצמו את הציווי "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעי' מ, כו);

אמנם כפיפה זו של הראש היא המביאה לידי כך שבהמשך הדרך מגיע המצב של "נופל על מעיו" בתכלית השפלות.

ומסיימים בטוב – שהדרך להתגבר על טומאת הנחש המשפיל לארץ, היא בלימוד התורה שהיא בחינת "שמים" (כמבואר בתורה אור בתחילתו. ובכ"מ), ולכן כאן בפסוק זה הוא "חציין של אותיות של ספר תורה", כדברי הגמרא (קידושין ל, סע"א), וראה במהרש"א שם בארוכה, עיי"ש.

שלא לערבב את השמחה

ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן בני עוזיאל דוד
אהרן ואמר אליהם קרבו שאו את אחיכם מאת פני
הקודש אל מחוץ למחנה
כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה שלא לערבב
את השמחה
(י. ד. רש"י)

צריך ביאור: מפני מה הוצרך רש"י להביא
טעם מיוחד על הציווי להוצאת גופותיהם של
נדב ואביהוא מהמשכן, ולפרש שהוא כדי שלא
לערבב את השמחה, והרי בלאו הכי היו צריכים
להוציאם כדי להביאם לקבורה?

ויש לבאר שדבר זה עצמו הוקשה לו לרש"י
בכתוב: מה ראה הכתוב להפסיק באמצע עבודת
חנוכת המשכן ביום השמיני למילואים, ולספר
בפרטיות על ציווי משה למישאל ואלצפן להוציא
את גופותיהם של נדב ואביהוא, ושעשו כן בפועל
- והרי מובן מאילו שלא השאירם במשכן אלא
הוציאם כדי להביאם לקבורה?

וזה הכריחו לרש"י לפרש, שהציווי "קרבו
שאו את אחיכם גו'" לא הי' לשם הבאתם
לקבורה גרידא, אלא ההוצאה גופא היתה חלק
מעבודת המשכן, דכיון שהימצאות גופותיהם של
נדב ואביהוא במשכן הפריעה לשמחת חנוכת
המשכן, הוצרכו להוציאם משם כדי להמשיך
בעבודת היום - "כאדם האומר לחבירו העבר את
המת מלפני הכלה שלא לערבב את השמחה".

ובזה יומתק הטעם שציווי משה להוציאם הי'
לאליצפן ועוזיאל הלויים דוקא - דלכאורה מוטב
הי' שיעסקו בהם ישראלים, שבלאו הכי אינם
נוטלים חלק בעבודת המשכן, ולא לויים, שעל
ידי שייטמאו להם תמנע מהם האפשרות לעסוק
בעבודת המשכן וליטול חלק בשמחת חנוכתו?

ועל פי הנ"ל מבואר היטב, דכיון שההוצאה
היתה חלק מעבודת המשכן גופא, הי' צריך הדבר
להיעשות על ידי לויים דוקא, כחלק מעבודתם
במשכן, ובזה גופא נטלו חלק חשוב בשמחת
חנוכת המשכן.

מה בין הקרבת הדם להמצאתו?

וישחט את העולה וימצאו בני אהרן אליו את הדם
ויוקרוהו על המזבח סביב
וימצאו - לשון הושטה והזמנה
(ט. יב. רש"י)

בענין הושטת הדם לאהרן מצינו שינויים
בלשון הכתובים: גבי קרבן החטאת (לעיל פסוק ט)
נאמר "ויקריבו בני אהרן את הדם אליו", ואילו
כאן, בדם קרבן העולה, וכן לקמן (פסוק יח), בדם
קרבן השלמים, נאמר "וימצאו בני אהרן את
הדם אליו". וטעמא בעי.

ויש לומר הביאור בזה - בהקדים חילוק
נוסף שמצינו בין קרבן חטאת לקרבנות עולה
והשלמים, בענין אופן מתן דמם על גבי המזבח:
בקרבת חטאת, מתן הדם על המזבח אינו בזריקה
בכלי, אלא בנתינה באצבע, וכמ"ש (לעיל שם)
"ויטבול אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח";
ואילו בעולה ושלמים מתן הדם הוא בזריקה על
המזבח מהכלי שבו התקבל הדם, וכמ"ש (כאן
ולקמן פסוק יח) "ויוקרוהו על המזבח" סתם, בלי
טבילת אצבע.

ובזה יש לבאר שינוי הלשון הנ"ל, על פי
דברי רש"י כאן, ש"וימצאו" הוא "לשון הושטה
והזמנה":

"הזמנה" פירושה פעולה שעל ידה נעשה
הדבר מוכן ומזומן לתכליתו, ללא צורך בפעולה
נוספת בינתיים. ועפ"ז מובן שלשון זה שייך רק
בעולה ושלמים, שבהם אין צורך בפעולה נוספת
בין הבאת הדם אל כהן ובין זריקתו על המזבח,
ונמצא שבעצם הושטת הדם לאהרן נעשה כבר
הדם מזומן לזריקה.

משא"כ בקרבן חטאת, שלאחר הושטת הדם
אל הכהן עדיין צריך הוא לטבול בו את אצבעו
קודם מתן הדם על המזבח - נמצא שבהושטת
הדם עדיין לא הי' הדם מוכן ומזומן לנתינתו
על המזבח. ולכן בקרבן זה לא נקט הכתוב
"וימצאו", שהוא "לשון הושטה והזמנה", אלא
"ויקריבו", שפירושו הושטה בלבד.

יגה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

הצלה מ"קבלת טומאה"

מדוע רק על יהודי שורה רוח הטומאה קודם נטילת ידיים שחרית? / מאיזה "מאכל אדם" מתאווה הטומאה לינוק חיות? / מה פועלת ה"לחלוחית" בקיום המצוות? / ומהי העצה להינצל מ"קבלת טומאה"?

בריש הלכות טומאת אוכלין כתב הרמב"ם כמה תנאים המכשירים דברי מאכל לקבל טומאה:
א. שיהיו האוכלין מיוחדים **למאכל אדם**: "כל אוכל המיוחד למאכל אדם . . מקבל טומאה. וכל שאינו מיוחד למאכל אדם, הרי זה טהור ואינו מקבל טומאה" (פ"א ה"א).
ב. גם מאכל המיוחד לאדם אינו מקבל טומאה "עד שיבדל תחילה באחד משבעה משקין, וזה הוא הנקרא הכשר" (שם). ותנאי זה נלמד מהאמור בפרשתנו (יא, לה) "וכי יותן מים על זרע וגו'".

ג. גידולי קרקע אינם מקבלים טומאה עד שיעקרו מן הקרקע. גם אם נתקיימו שני התנאים הראשונים, מכל מקום "כל זמן שהן מחוברין, אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו, אינן מקבלין טומאה" (פ"ב ה"א).

מכל הלכה והלכה בתורתנו הקדושה ניתן לשאוב הוראות בעבודת השי"ת (ראה קונ' לימוד החסידות פ"א ואילך. ועוד). והיינו, שנוסף לפירוש הפשוט של ההלכה, היא מתפרשת גם בעבודתו הרוחנית של יהודי. וכשם שההלכה נאמרה לכל יהודי, כך גם ההוראה הרוחנית שבה מתאימה לכל איש ישראל.

הדבר נרמז בכתוב "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה'" (ואתחנן ו, כד): מכל אחד מ"החוקים האלה" ניתן ללמוד כיצד אפשר "ליראה את ה'" ולעבוד את הבורא ית"ש (ראה תניא פכ"ג).

ואם כן יש לבאר היטב את עניין "קבלת טומאה" ברוחניות בעבודת האדם, ואת ההוראה בעבודת ה' שיש להוציא מתנאי הכשר לקבלת טומאה.

הטומאה מתאווה לינוק ממקום הקדושה בלבד

כלל גדול בעניין קבלת טומאה הוא שאין הטומאה מתאווה לשרות ולהתדבק אלא במקום שיש בו קדושה או אפשריות לקדושה, ובכך לינוק חיות וכח מהקדושה בשביל ענייני טומאה רח"ל.

ועל כן, מתאווה הטומאה ומנסה בכל כוחה להתדבק בבני ישראל דווקא, מכיוון שיש בהם נשמה קדושה, והיא חפצה לקבל מהם חיות של קדושה.

בכך יובן דין מיוחד שמצינו בו הפרש בין בני ישראל לאומות העולם:

כאשר קם יהודי משנתו, קודם נטילת ידיים הוא מוזהר שלא ליגע בדברי מאכל, וזאת משום שבשעת השינה מסתלקת מגופו הנשמה הקדושה, ואזי שורה עליו הטומאה, ואינה מסתלקת ממנו עד נטילת ידיים שחרית.

ולמרות גודל הזהירות מגיעת יהודי במאכל קודם נטילת ידיים שחרית, הנה נפסק ש"לנגיעת הנכרים אין לחוש" (שו"ע אדמוה"ז או"ח מהדו"ת סי' ד ס"ב).

והטעם לחילוק זה הוא, ש"רוח טומאה זו אינה מתאווה לשרות אלא בכלי של קדש. . שהם גופות ישראל כשהם ישנים ונשמתם הקדושה מסתלקת מגופם", ולעומת זאת, בגופות הגויים שאינם "כלי של קדש" אין הטומאה מתאווה לשרות (שם).

וכן מצינו בעוד כמה טומאות שאינן שייכות בנכרים: "אין הגוי מטמא באוהל. . . וכן הגוי אינו נעשה טמא מת. . . בכל הטומאות כולן אין הגויים ולא הבהמה מתטמאין בהן" (רמב"ם הל' טומאת מת פ"א ה"ג). וכל זה, משום שהטומאה נדבקת דווקא אצל בני ישראל בכדי לינוק משם תוספת חיות מהקדושה, אבל אצל הגויים אין חיות קדושה, ועל כן אין הטומאה נדבקת אצלם שם, משום שאינה מקבלת מהם מאומה.

קיום המצוות והפצת היהדות עלולים "לקבל טומאה"

ובדרך זו יש לבאר את כללי ותנאי טומאת אוכלין:

א. שיהי' מיוחד למאכל אדם -

"מאכל" במובנו הרחב יותר כולל את כל צרכי האדם (ראה סנהדרין לח, א: "אדם נברא בערב שבת. . . שיכנס לסעודה מיד", ובפרש"י שם), ו"אדם" מלשון "אדמה לעליון" (ראה של"ה ג, א. ועוד), היא הנשמה האלוקית השוכנת בתוך כל איש ישראל. ואם כן, "מאכל אדם" רומז על צרכי הנשמה האלוקית, שזקוקה ללימוד התורה וקיום מצוותי'.

והנה, באותם ענייני "מאכל אדם", בתורה ומצוותי', יש ריבוי חיות של קדושה, ועל כן מנסות הקליפות להתדבק דווקא לעניינים אלו. ככל שמנסה היהודי להתעסק יותר בלימוד התורה וקיום מצוותי', כך מנסה הטומאה בכל כוחה להתערב ולהכשיל את האדם, באופן שתוכל לינוק חיות מרובה מן ה"מאכל אדם", שהיא עבודתו הרוחנית של היהודי.

ב. שיוכשר על ידי אחד מן המשקין -

המים וה"משקין" רומזים על עבודת ההשפעה לזולת והפצת היהדות, ומכמה פנים:

א. טבע המים הוא לרדת תמיד ממקום גבוה למקום נמוך (ראה תענית ז, א). וברוחניות, הנה הירידה מלמעלה למטה היא מידת החסד וההשפעה לזולת, שהרי המשפיע שעומד בדרגה רוחנית גבוהה יותר, "יורד" ומשפיל את עצמו אל המקבל שנמצא במצב נחות יותר.

ב. מצינו בדברי חז"ל שמטרת השתי' בעת האכילה היא בכדי להפיץ את המזון בכל חלקי הגוף, וכמו שכתב הרמב"ם (פיה"מ עירובין פ"ג מ"א) "המים... אינם מן המזונות אבל הם מוליכין המזון למקומותיו הידועות", וכל כך גדלה חשיבות השתי' ביחס לאכילה עד שאמרו "אכל ולא שתה אכילתו דם" (שבת מא, א. וראה שערי אורה צה, א. ספר המאמרים תקס"ח עמ' סט ואילך. ועוד).

ומעין זה ברוחניות, כאשר מדובר אודות "מאכל אדם", ענייני התורה והמצוות שהם עבודת הנפש האלוקית, הרי מוכרח שיהי' עם ה"מאכל" גם "שתי" שמוליכה ומפיצה את האוכלין לכל מקום, שעבודת ה' תיעשה באופן שאינה נשארת רק אצלו, אלא הקדושה תהי' מופצת גם סביבותיו, בכל מקום שידו מגעת.

ג. עוד מצינו בטבע המים, שהלחלוחית שבהם מקבצת ומדבקת את היבש, והיינו שנעשה חיבור בין דברים שהיו קודם נפרדים. וכמו כן ברוחניות: כאשר האדם אינו עובד את עבודתו באופן "יבש", אלא מתוך "לחלוחית", בהתלהבות ובחיות, אזי טבע ה"מים" לדבק ולחבר, והרי הוא פועל דביקות וחיבור עם הזולת להשפיע עליו ולדבק גם אותו אל הקדושה.

ומעתה מובן מדוע אחד מן התנאים להכשר טומאה הוא "שיכלל תחילה באחד משבעה משקין", כי אימתי מתאוה הטומאה לשכון על ה"אוכלין" של יהודי, היינו על עבודתו את קונו – דווקא כאשר היא נעשית עם "לחלוחית":

כאשר יהודי עוסק בתורה ומצוותי' לעצמו באופן יבש, ואינו מפיץ את אור הקדושה סביבותיו, אזי חיות הקדושה שבמעשיו היא מצומצמת יותר. אך כאשר הוא עוסק בעבודת ה' מתוך "לחלוחית" וחיות, והרי זה פועל שיעסוק גם בהשפעה על הזולת, אזי נעשה ריבוי חיות הקדושה, שהלא רבים מתעסקים ומוארים בתורה ומצוותי'.

ומכיוון שבעבודה זו יש ריבוי עצום של חיות מהקדושה, משתדלת הטומאה מאוד להתדבק בה, כי מעבודה כזו היא מקוה לינוק תוספת חיות מרובה.

כריתת "יניקת החיצונים" ממעשה המצוות

נתבאר למעלה, שככל שהאדם מתאמץ להרבות בתורה ומצוותי', ובפרט כאשר עושה זאת תוך השפעה לרבים והפצת היהדות, אזי מתגברת הטומאה ביותר להכשילו ולינוק חיות מענייני הקדושה שלו.

ואם כן מתעוררת קושיא וטענה עצומה:

השני"ת ברא את העולם הזה השפל באופן שהוא "עולם הקליפות וסטרא אחרא", ו"הרשעים גוברים בו" (תניא פ"ו). ונוסף על כל זאת, מודיעים ליהודי, שככל שיעמול לקיים תורה ומצוותי' ולהפיצן סביבותיו, כך יקשה עליו יותר, שכן הטומאה תשתדל להכשילו כדי לינוק ממנו חיות

קדושה. ולעומת זאת, מי שאינו מתעסק בהפצת היהדות, אין הטומאה מתאווה לינוק ממנו חיות. ונמצא, שמי שמתעסק בהפצת היהדות עלול להיכשל, הרבה יותר ממי שאינו עמל בכך! ועל כך בא התנאי השלישי בדיני קבלת טומאה, ותוכנו הוא שיכול היהודי להתעסק ב"מאכל אדם" – בתורה ומצוות, והעיסוק יהי' באופן של "כלול במשקין" – מתוך הפצת היהדות סביבותיו, ואף על פי כן לא יקבל טומאה, וזאת משום שהוא "מחובר" למקורו, וכפי שיתבאר.

איך ניצלים מקבלת טומאה?

ג. גידולי קרקע המחוברים למקורם אינם מקבלים טומאה –

כללות עבודת ה' של יהודי, וכל פעולותיו בתורה ומצוות, כולן "צומחות" ובאות מפנימיות נשמתו.

והנה, נקודת היהדות שישנה ביהודי אינה נטמאת לעולם. וכפי שנתבאר בסה"ק (לוח "היום יום" יא שבט), בטעם אמירת "מודה אני" מיד בבוקר "אפילו בידיים טמאות", ש"מודה אני" נובע מעצם נשמתו של היהודי, וממילא כל הטומאות שבעולם אינן מטמאות אותו, "יכול הוא להיות חסר בזה או בזה, אך ה"מודה אני" נותר בשלמותו" (וראה קונ' עניינה של תורת החסידות סי"א ובהערה 78 שם).

וכמו כן מצינו (תניא פ"ח-ט) בנוגע לאמונה בהשי"ת, שנטועה בעצם נשמתו של היהודי, שהיא איננה מקבלת טומאה כלל, ולכן כל יהודי מוכן למסור את נפשו על קידוש שמו ית', ואפילו אם מדובר רק ב"איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד, כגון להשתחוות לע"ז אף שאינו מאמין בה כלל בלבד", וכל זאת משום שבעצם הנשמה לא יכול לגעת אפילו "קצה טומאת ע"ז ח"ר".

אמנם, הדברים אמורים רק בנוגע לעצם הנשמה ועבודתה, ואילו שאר ענייני עבודת השם של יהודי, כמו לימוד התורה וקיום המצוות, ש"צומחים" מעצם נשמתו הם "מקבלים טומאה". ואדרבא, ככל שיש יותר חיות קדושה, כך מנסה הטומאה יותר להכשיל את האדם ולהתדבק לשם ולשאוב חיות.

אך זאת העצה היעוצה ליהודי, שה"אוכלין" – התורה והמצוות של האדם, יהיו "מחוברים למקום גידולם" – שיעשו בחיות גדולה ועצומה מצד פנימיות הנשמה. ואזי יהיו גם הם מוגנים מקבלת טומאה, כמו עצם הנשמה.

אין להסתפק בכך שעצם הנשמה מתבטאת באמירת "מודה אני" או במסירת נפש על קידוש שמו ית', אלא יש לעמול לעורר את עצם הנשמה באופן שגם שאר פעולותיו יהיו חדורים באמונה ומסירת נפש, והדבר יהי' ניכר בהם.

וכאשר עבודתו של היהודי מחוברת למקום גידולו, לעצם נשמתו, אזי יכול הוא לעבוד עבודתו באופן של חיות קדושה מרובה, ויחד עם זאת אין הטומאה מלבשת ומתדבקת בו, ויתר על כן, שאינו יכול כלל לקבל טומאה. עד אשר "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכרי' יג, ב), בביאת משיח צדקנו בעגלא דידן.

העברת המת מלפני הכלה – ע"י הלויים דוקא

שאו את אחיכם מאת פני הקודש אל מחוץ למחנה
כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה, שלא
לערכב את השמחה
(י. ד. רש"י)

יש ללמוד מכאן הוראה נפלאה בעבודת
האדם לקונו:

כתב הרמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל): "לא
שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש כו' אשר
נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד
לפני ה' לשרתו ולעובדו כו' ופרק מעל צוארו
עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם,
הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו
ונחלתו כו', כמו שזכה לכהנים ללויים".

והנה איש זה ש"נדבה רוחו אותו"
והוא בבחינת "לוי", עלול לחשוב, שמכיון
ש"נתקדש קדש קדשים", עליו לעסוק רק
בעניני תורה וקדושה, ואילו בענינים הקשורים
ב"סור מרע" ו"לאפרושי מאיסורא" - מוטב
שיעסקו בהם אלו שעדיין לא "נתקדשו קדש
קדשים" ועדיין לא פרקו מעל צווארם "עול
החשבונות הרבים".

וזה מה שמשמיענו הכתוב, שכאשר יש
צורך "להעביר את המת", לאפרושי מאיסורא,
כדי "שלא לערכב את השמחה", שמחת עשיית
העולם שיהי' מכון ומדור לשבתו יתברך
- נצטוו בזה דוקא הלויים, שאף שמורמים
הם מעם ומובדלים "לעמוד לפני ה' לשרתו
ולעובדו", עליהם לעסוק גם בהעברת האיסור
והפסולת, ורק באופן זה יוכשר העולם להיות
מכון ומדור לשבתו יתברך.

בין כפרת העגל לכפרת הפר

קח לך עגל בן בקר לחטאת
להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה
(ט, ב. רש"י)

צריך ביאור (ראה גם רמב"ן ט, ג): מדוע הוצרך
אהרן להביא עגל בשמיני למילואים כדי לכפר
על מעשה העגל, והרי כבר נצטווה לעיל בפ'
תצוה (כט, א) להקריב בשבעת ימי המילואים
"פר אחד", ומפרש רש"י שהי' זה "לכפר על
מעשה העגל שהוא פר"?

ויש לבאר על דרך החסידות:

בספר התניא (אגה"ת פ"ב) מבאר כ"ק
אדמו"ר הזקן נ"ע שישנן שתי בחינות בכפרה:
א. "כפרה ומחילת העוון, שנמחל לו לגמרי
מה שעבר כו', ואין מזכירין לו דבר וחצי
דבר ביום הדין לענשו ע"ז ח"ו בעוה"ב". ב.
להיות "לרצון לפני ה' ומרוצה וחביב לפניו
ית' כקודם החטא, להיות נחת רוח לקונו
מעבודתו". וגם בחינה הב' נקראת "כפרה",
אלא ש"אין זו כפרת נפשו, אלא לכפר לפני ה'
להיות נחת רוח לקונו".

ועפ"ז יש לומר שאלו הן שתי הכפרות
שבדברי רש"י - הכפרה שע"י הפר בשבעת ימי
המילואים, והכפרה ע"י העגל ביום השמיני:

הקרבנות בשבעת ימי המילואים פעלו
"כפרת נפשו" של האדם, שיגיע האדם
לשלימותו ויתנקה מעוונותיו. אך ביום
השמיני, ד"שמיני" מורה על מספר ה"מיוחד
אליו יתברך" (כלי יקר ר"פ שמיני), פעלו הקרבנות
כפרה שלמעלה משלימות האדם - לא "כפרת
נפשו", אלא "לכפר לפני ה' להיות נחת רוח
לקונו".

ומדויק בלשון רש"י "להודיע שמכפר לו",
ד"להודיע" הוא לשון חיבה (ראה רש"י וירא יח,
ט), והיינו, שלא בא העגל לעצם הכפרה, כי
אם "להודיע", לגלות ולהראות החביבות,
ש"מרוצה וחביב לפניו ית'" כמו קודם.

הידושי סוגיות

עיון ופירוש בסוגיות הפרשה

בדין שעיר ר"ח דשמיני למילואים

יקשה אתירוצא דרבא בזבחים בביאור טענת אהרן – אמאי נוקק לק"י ממעשר / יזיכה מסוגיית פסול חטאת שנכנס דמה לפניו – דקרשי שעה חמורים מקרשי דורות, ועפ"י יבאר דברי הש"ס בענייננו והחילוק מלשון רש"י על הכתובים

שאינן איסור אוננות נוהג כאן).

וב' תירוצים נאמרו בזה. דלשמואל אכן היא פלוגתת תנאי בין הברייתות, ובריייתא קמיייתא ס"ל דהטעם שאמר אהרן לבסוף הוא לא משום אנינות אלא משום טומאה שנגעה בחטאת ונאסרה באכילה, עיי"ש ביאור הדין ודברים דמשה ואהרן עפ"י נולדעת איך ברייתא צ"ל דבדברי משה בתחילה שנצטוה כן מפי הגבורה היינו רק שנצטוה באכילה בכללות, ולא היתר לאנינות, כי נצטוה כן קודם שבאה לכאן אנינות, והחידוש המיוחד שהוצרך להדגיש "כי כן צוית" הוא מטעם אחר ולא משום היתר אנינות, עיי" ברש"י ואכ"מ]. ורבא תי' דלב' הברייתות משום אנינות לא נאכלה, "ולא קשיא, כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות", ר"ל דבדברי משה "כי כן צוית" להתיר להדיא ד"באנינות יאכלוה" נאמרו רק לענין קדשי שעה שקרבו באותו היום,

גבי אכילת שעיר ר"ח דיום שמיני למילואים מצינו בפרשתנו שקלא וטריא בין משה לאהרן, דמשה קצף על בני אהרן הנותרים ששרפו את השעיר ולא אכלוהו "במקום הקדש גו' כאשר צוית", וטען אהרן לפניו דהוא משום מיתת בני אהרן נדב ואביהוא, ונתקבלה תשובתו בעיני משה.

ובזבחים קא. הק' הש"ס דבחד ברייתא תניא דפי' "כאשר צוית" שאמר משה בעת שקצף בתחילה היינו שהיה אז ציווי מפורש שלא ינהג בזה איסור אכילת קדשים באוננות (אף דבעלמא הוי איסור מה"ת, כדכתיב גבי אכילת מעשר, כמובא להלן מסוגיין), אבל באידך ברייתא תניא דהטעם שטען אהרן לבסוף הוא דלא אכלוהו משום דאונן אסור באכילת קדשים, ו"לכך נאמר [ותקראנה אותן] כאלה", ונתקבל הדבר אצל משה (וא"כ א"א לומר דנצטוה להדיא

צוית", לא שייכא לענין אנינות, שפיר אפ"ל דנתעלם כאן ממנו איסור אונן בקדשים (ולא דרש הק"ו, עיי' רש"י בסוגיין) והוצרך אהרן להזכירו ולדרוש הק"ו (ועיי' הל' בויק"ר פרשתנו פי"ג א ובאבות דר"ג פל"ז יב); אבל לרבא הלא לב' הבריות מפרשין דידע וזכר משה איסור אכילת אונן בקדשים, וכמ"ש רש"י בסוגיין.

(ועיי' ברש"י על התורה שאכן ביאר השק"ט דמשה ואהרן באופן זה, והשמיט הק"ו. אבל עיי' להלן דלדידיה מתפרש הכתוב באו"א מבש"ס).

וי"ף דהכוונה היא כי היתה שום סברא לומר דקדשי שעה דוקא חמורים יותר מקדשי דורות, ולהכי הו"א ללמוד היתר אכילת אונן לקדשי דורות בכ"ש מקדשי שעה, ובא הק"ו לשלול זה. דהנה איפליגו תנאי בפסחים פג. מנ"ל דחטאת חיצונה שנכנס דמה לפני ולפנים נפסלת וצריכה שריפה, דריה"ג יליף לה מדכתיב בפרשתנו בתמיהת משה לאהרן על שריפת החטאת "הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה", "מכלל דאי . . עייל דמה - בשריפה", אבל חכמים למדוהו ממק"א, ופרש"י שם הטעם דלחכמים לא ילפי' מהכא - לפי ש"דורות משעה לא ילפינן". והנה לכאור' אף דנקטינן כאן כלל בדינו דלא ילפינן משעה לדורות [עיי' מנחות יט:], עדיין אי"ז מבאר מהו היסוד המכריח לשנות ולהחמיר כאן ב"שעה" יותר מדורות, ולמה לא נימא בכ"ש להחמיר בדורות (ולא בתור לימוד וילפותא), ועל כרחך חזינן מכאן דלשי' חכמים קדשי שעה בכלל חמורים מקדשי דורות, ולהכי אף שאמר הכתוב להדיא גבי חטאת דשעה שדינה בשריפה בכה"ג - הסברא נותנת שלא להחמיר כן בחטאת

היינו אכילת ב' שעירים אחרים שקרבו בו ביום (שעיר עזים דמילואים ושעיר נחשון הראשון שבנשיאים, כדלהלן בסוגיין), אבל לא נאמר ההיתר להדיא אשעיר חטאת דר"ח [שהוא קדשי דורות], ולכן בשעיר ר"ח נשאו ונתנו משה ואהרן, דמשה היה סבור שגם בו יחול ההיתר, דמשניתן ההיתר אין לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות, וע"ז טען אהרן "שמא לא שמעת (ההיתר) אלא בקדשי שעה, דאי בקדשי דורות ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו בקדשי דורות לא כל שכן", ו"מיד וישמע משה וייטב בעיניו הודה ולא בוש (משה) לומר לא שמעתי אלא (אמר) שמעתי ושכחתי". ע"כ.

וצ"ע טובא בביאור הדין ודברים דמשה ואהרן אליבא דרבא, מפני מה היה צריך אהרן לטעון "דאי בקדשי דורות" ק"ו ממעשר הקל כו". הלא אהרן לא בא לחדש למשה עצם הדין בכללותו שאונן אסור אף בקדשים חמורים בק"ו, דזאת ידע כבר משה קודם לכן - ובעת מאורע זה עצמו זכר הדבר - כדמוכח ממה שנוקק להיתר מיוחד שנתפרש לו לאכול באנינות, ולא בא אהרן אלא לחדש החילוק בהיתר זה בין קדשי שעה לדורות, ולא גופא דאיסורא דאונן בקדשים, והרי לענין חילוק זה - אין מוסיף מאומה הק"ו ממעשר (כאילו נימא שלולא הק"ו אין מקום לחלק), וטפי הול"ל בקיצור "שמא שמעת בקדשי שעה ולא בקדשי דורות", ותו לא מידי, ועיי' שפת אמת וקרן אורה בסוגיין.

ובש"מא אליבא דשמואל, דברייתא בתרייתא פליגא אקמייתא וסברה דדברי משה ששמע כאן היתר מפורש, "כי כן

דורות, אלמלא הלימוד ממק"א.

וְלֹא־כִי נזקק אהרן הכהן לק"ו ממעשר הקל, דלא נימא דמאחר שבקדשי שעה הקילה כאן התורה כ"ש שנקל בקדשי דורות דכאן, החמורים פחות, כי מאחר שמצינו שאיסור אנינות חל אפילו על "מעשר הקל" (בקדשי דורות גופייהו), ולא למדנו בו היתר מכאן, על כרחנו נאמר דהיתר אנינות כאן היה הוראת שעה מיוחדת ביותר שאין לך בו אלא חידושה, בנוגע לקדשי שעה בלבד, ואין ללמוד ממנו מאומה. ועדיין יל"ע בטעם הסברא דקדשי שעה חמורים מקדשי דורות (ובפשטות הדעת נותנת להיפך, דדבר זמני ולפי שעה אין חמור הדיוק באופן עשייתו כמו בחיוב קבוע).

והנה ברש"י על הכתובים כאן נקט בדברי אהרן "אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות", ומהלשון "אין לך להקל" (ולא "ללמוד" וכיו"ב, וכלשונו בפסחים הנ"ל), נראה דלפרש"י הא דמסיק אהרן דאין ללמוד כאן ההיתר מקדשי שעה לדורות הוא [לא משום כלל סתמי בכללי הלימוד דמהוראת שעה לא ילפינן בכלל לדבר אחר, וכנ"ל הכלל דדורות משעה לא ילפינן, אלא מחמת סברא מיוחדת לענינו] לפי שלמסקנא דמילתא, אדרבה, הסברא הפשוטה היא דקדשי דורות חמורים מקדשי שעה (ולא כפי העולה מסוגיא דפסחים כנ"ל), ומהאי טעמא - "אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות", והיינו דלפי פשטות המקראות המסקנא היא להיפך, דדוקא דורות חמורים משעה, וממילא בודאי אין ללמוד ההיתר דאונן משעה לדורות (ולהכי לא הביא

רש"י הק"ו ממעשר כמו שהביא הש"ס, כי לדידה אי"צ לראיה צדדית אלא יש סברא מחודשת בגוף הדבר דדורות חמורים יותר ואין ללמוד בהם ההיתר, וק"ל).

וַיִּלֵּךְ בביאור שי' הש"ס, דאף שבאמת למסקנא הסברא הפשוטה היא דשעה קל מדורות, הרי הש"ס ס"ל ד"שעה" דהכא שאני שיש בו דוקא חומרא יתירה, כי הכא אין פי' פעולה חד פעמית סתם שאין לה נגיעה לדורות דאז אכן מסתברא דקיל טפי מקדשי דורות (וכגון בקרבנות דאליהו בהר הכרמל, שמצאנו בהם קולא שהותר בהם איסור שחוטי חוץ), אלא אדרבה פעולה אחת כללית הפועלת לדורות, דזהו הגדר הכא, דקרבנות ימי המילואים וקרבנות הנשיאים חינוכו המשכן, ובזה הסברא נותנת להחמיר יותר מהנוהג לדורות, כי על ידו נפעלים ובו תלויים ענינים לדורי דורות, וק"ל. אלא דרש"י על התורה סבר דמ"מ הרי הכא קיימין באכילת הכהנים דהנך שעירים, ולא בהקרבתם, ובדרך פשט המקרא נראה ליה יותר דהאכילה אינה חלק מהפעולה לדורות (חינוך) שע"י ההקרבה לחוד, דהא תיכף בהקרבה כבר יצאה אש ושרתה השכינה כו', וכן בנשיאים די"ל שהעיקר הוא חנוכת המזבח שע"י ההקרבה לחוד, ולהכי האכילה היא בגדר הוראת שעה הרגילה, דקיל טפי; אבל שי' הש"ס דהאכילה דהכא אף היא חלק מפעולת החינוך, וכהא דאמר' בפעולת כפרה שע"י קרבן "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים", פסחים נט: די"ל שעד"ז הוא בנוגע לכל הפעולות שע"י קרבן, כולל הפעולה דחינוך, דאף אכילת הכהנים פועלת בזה, והוי בגדר עניני שעה כלליים החמורים טפי, כנ"ל.

המדרש חיים

מכתבי עצת והדרכה בעבודת השי"ת בחיי היום יום

התבוננות בהשגחה פרטית

חזקים בבטחון

בעתו קבלתי הפדיון נפש עבורה ע"י . . בו
הוא כתב לי שהיא סובלת מפחד מסוים:

רצוני בזה להדגיש שוב, שכל יהודי הן אשה והן איש צריכים להיות חזקים בבטחון בהקדוש ברוך הוא, וכיון שכל יהודי מאמין באמונה שלימה שהקדוש ברוך הינו שליט העולם, כך הוא ברוך הוא הינו גם שליט על החיים של כל יהודי יחיד, הן איש והן אשה, ומכיון שבטוח שהשם יתברך הוא טוב, ודאי שהוא ינהיג לטובה, וכאשר נמצאים תחת השגחתו - השגחה פרטית - של השם יתברך, אין ממה להבהל, וכפי שדוד המלך אומר בתהלים, לא אירא רע כי אתה עמדי, וה'אתה עמדי' הוא אצל כל יהודי.

(תרעם מאגרות קודש ח"ה עמ' רמב)

לימוד והתבוננות בענין של השגחה פרטית

במה שכותבת אודות העצבים שלה שנעשית רגישה ביותר וכו' ומהנכון ה' שתקרא וגם תלמוד במקומות המתאימים על דבר

הענין דהשגחה פרטית על פי תורת הבעש"ט והחסידות (אשר נקודות מזה נמצא באגרת הקדש לרבנו הזקן סימן כ"ה) ויהי ענין זה חקוק בזכרונה ע"י שתלמוד אותו כמה פעמים, שבקל תזכור על הענין וגם בפרטיו, ויפעול זה גם על הנהגה בפועל, שכמוכן השגחה פרטית שולל ענין הכעס ואפילו ענין ההתרגזות [מלבד בעניני יראת שמים, כמבואר באגרת הקדש], ולא נפלאות היא ולא רחוקה היא, כי מובן הענין די צרכו, ולא עוד אלא שבהתבוננות קלה רואים איך שזהו תוצאה ישירה מהאמונה הפשוטה אשר לית אתר פנוי מיני'.

(אגרות קודש חפ"ז עמ' רב)

מנוחת הנפש – בטחון כבורא

לאחרי הפסק הכי ארוך נעם לי לקבל מכתבו . . כתוב במנוחת נפש הרבה יותר מאשר מכתבו הקודם, ויהי רצון שמזה ילמוד גם על להבא, שבאם ידמה לו שאיזה ענין בחייו הוא לא כפי רצונו, בטוח יהי' בבורא עולם המשיגה על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית, שיקוים בו מאמר רז"ל, הידוע, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וסוף סוף יהי' גם בטוב הנראה והנגלה.

(אגרות קודש חפ"ז עמ' פ)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ"ק אדמו"ר
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

הזכות בסיוע להדפסת הספרים

תארו לעצמכם שאדם היה זוכה שהנשמה של הרבי הקדוש, אבי-הסבא, הרבי הצמח צדק, היתה מתגלית אליו ולומדת עמו, זכות שכזו היתה הגדולה ביותר שיכולה להיות לאדם. בכך שמסייעים להדפיס ספר כה קדוש זוכים בזכות כפולה אשר שפתותיו הקדושות דובבות בקבר, ושכבך הוא מזכה הרבים.

הזכות הגדולה ביותר שיכולה להיות לאדם

במענה על מכתבו עם הצ'ק על סך אלף וחמש מאות דולר גמ"ח על משך שנה, ביחוד עבור קה"ת (קרני הוד תורה [=הוצאת הספרים של ספרי רבותינו נשיאי חב"ד]) להדפיס ספרים, נכון קבלתי ונהניתי במאד מזה שיש לכם את הרגש הטוב לעשות דברים טובים באמת.

בימים אלו בעזה"י אמסור לדפוס חלק אחד מהספר הקדוש 'צמח צדק', ישנם חמישה חלקים, הנני מקווה להשי"ת שאוכל להדפיס את כל הספר, תהיה זו זכות אמיתית לאלו שיטלו חלק בהדפסתו.

תארו לעצמכם שמישהו היה זוכה שהנשמה של הרבי הקדוש, אבי-הסבא, הרבי הצמח צדק, היתה מתגלית אליו ולומדת עמו, זכות שכזו היתה הגדולה ביותר שיכולה להיות לאדם. בכך שמסייעים להדפיס ספר כה קדוש זוכים בזכות כפולה אשר שפתותיו הקדושות דובבות בקבר, ושכבך נעשים למזכה הרבים.

ברשימותיי ישנו רשימה, השיחה הקדושה שאבי [כ"ק אדמו"ר הרשב"י] נ"ע דיבר ב'חג החגים' הגדול, י"ט כסלו תרנ"ד. בחלק מהשיחה הקדושה ביאר אבי מהו הסדר בהיכלות נשמות הצדיקים בעולם האמת.

אני מצרף כאן – במכתב זה – רק כמה משפטים מהשיחה הקדושה ההיא:

"כשיהודי לומד תורה, נגלה או חסידות, למשל, שולחן ערוך של רבנו [אדמו"ר הזקן] או תניא, אפילו יהודי בודד במחוז סאמערע - מחוז בעומק רוסיה שליהודים היה אסור לגור שם [והותר] רק לבעלי מלאכות, ואלו שהיו להם תואר מאוניברסיטה - והוא לומד תורה, נגלה או חסידות, מגיע מלאך ממחנה המלאכים של מלאך מיכאל להיכל הצדיק ומבשר לו את הבשורה הטובה. אני אומר - אמר אבי - 'מבשר בשורה טובה זו', ולא שהוא - המלאך - 'מודיע זאת', שכן מלאכים הרי יודעים איזו בשורה טובה זו לנשמות הצדיקים שפלוגי בן פלוגי לומד את ספרו, והצדיק בעל הספר מעורר רחמים על הלומד ועל בני ביתו, ובמיוחד כשלומדים ברבים".

בגמילות חסד שנתתם יש לכם זכות גדולה, ואני מאחל לכם שהשי"ת ימלא משאלות לבבכם לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות.

בעלי השגה גדולה בעניני צדקה

ומה שכותב אשר גם בשנה זו יתעסק בעריכת החשבונות ואשר יקבל בעד זה בטח ימסור לצדקה כמו שעשה בשנה העברה, וכותב שבשנה זו חשב לא להתעסק בעבודה זו, אתפלא על זה הלא הנהגה כזו להתעסק באיזה ענין של פרנסה והריוח למסור לצדקה היא אחת מן המעלות היותר משובחות בשמונה מעלות הצדקה כמבואר בשו"ע הלכות צדקה סי' רמ"ט, ובפרט בשנה זו אשר היוקר יאמיר והפרנסה ת"ל מצוי' להסוחרים, יעזרם השי"ת, בטח תהי' בעזה"י פי שנים או יותר לעומת שנה העברה, צריך להתענג על זה אשר בעבודתו ובכח עסקו יוסיף בעניני הצדקה נוסף על זה שנותן מכיסו, וזה צריך לפעול רוממות הנפש, שיהי' לו יותר תענוג בפועל טוב של הרבצת תורה ביראת שמים והחזקת היהדות...

ומה שכותב אשר המכרים שלו הם בעלי השגה קטנה בעניני צדקה, הנה עבודתו לעשותם בעזה"י לבעלי השגה גדולה. עליכם להסביר להם והם יבינו. ובוזה יזכה את הרבים וברכות יחולו על ראשו.

(תרגום מאגרות קודש ח"ח ע' קט ואלף)